

Удес народа

Садашњи светски сукоб, жалосни пл. д нечашне англоамеричке политике, уличи у себе мало по мало све народе. Сви народи нашли су се сада пред дилемом: наставити свој живот или умријети? Давије огромне ковалите тахмине се за првоу и част на живот и смрт. Прву сачињавају јаки, млади, компактни народи, који су до сада били присиљени да живе у сиромашћу и поред њихове способости и жеље да рад и њиховог права на експанзију. Другу претстављају ванредно богати народи, научени на највећу докопичу што су себи осигурали свим могућим насиљима. Прву групу сачињавају народи који су, прилагодивши се духу времена и стварним потребама њихове моралне и политичке структуре, одбацили и заувјек скрчили демо-социјалистичке и комунистичке идеје, те су се окренули путу тоталитарног система владања, који у наше врме не претставља једину гаранцију националне компактности, дисциплине, реда, радности и моћи.

Друга група међутим, политички на сасвим супротном полу, образовала се по критерију само привидне сарадње, док у стварности сваког часа све више открива своју игру јагача, који настоји да ухвати превласт на штећу држави, како би једног дана могао завладати светом и држави поц свјетској земљи сва другога народе. То је група англоамеричко-советских снага са демопопулационим режимом, која привидно нагледна солидарна, али је у ствари мирна необзаваном манијом да влашћу и највећом љубомором.

Тако видимо са једне стране све веће јачање компактности осовинских сила, које су ступиле у рат са тачно извршним програмом европске и азијске обнове, а са друге стране колико бесујеснице толико оцајничке англо-руско-америчке напоре који иду за тим да се униште њихове непријатељи и да се још једном у свијету, који је већ доста искусио од непоштовних терета, тираније, и најокрутнијег робовања под маском једне већ давно отрчане и преживјеле цивилизације, успостави све по староме.

Око Осовине окупљали су се окупљају се још увијек они народи који највише осјећају потребу за независношћу и за правом на рад и мир. Са друге стране ребају се међутим ваљали англосасе тираније, неспособни да се отму ишинују стариници, и тако осуђени да живе у ропству.

У мобном нареду, који Осовина све више развија како би изволевала побједу, можемо се дивити сјајној компактности оперативних армија, савршеној слози војних и политичких Вођа, јединству сретства и сложном раду за њихову примјену, унутрашњом дисциплини и ведром духу пожртвованости народа. У противничком табору онажа се међутим љубомора међу командама, спорост покрета и несигурност планова, настојања једних да се одржи или истакну на рачун других, збрка језика и глас, што би све требало да савлада народе са више хиљада година старом културом, достојне да живе и да се развијају за добро и напредак цијелог човјечанства.

У овом страшном сукобу, који се сада већ ближи крају, у којему се једна оштра тенденција Америке, да себи пригуби најбоље мјесто на рачун своје сестре и савезнице Енглеце, осуђене су Русија и Чанг-Каж Шеква Кина да претрпе најстрашније посљедице једног савеза, који је од њвог тренутка ишао за тим да их гурне у пропаст, како би се отворило пут англоамеричком надирању, и створила могућност да се извуче највиша корист из несреће и рушевина изазваних у овом огромном свјетском сукобу.

Међутим, чињенице сребром још једном доказују, а доказије још више у будућности да је овај пут јавеско-масовно-комунистичка коалиција погрешила у својим рачунима, и да ће демократске силе морати да на

крају погину главу под одлучним ударцима осовинских снага, којима је суђено да ивојују коначну побједу.

— — —
Док се ове велике одлуке свјетске природе остварују под страшном авеком оружја, поједини народи су остали по страни гронних догађаја, или се пак спомени под теретом своје судбине. Проживљавају сада своју страшну трагедију и оцајнички сестрају тражећи спаса.

Француска је један од ових несрећних народа, који нијесу схватили тежину свог положаја и своје одговорности пред Европом и пред самим собом. Она се са потпуном повјерењем бацила у руке своје савезнице Енглеца, вјерујући ловинкама старе завољнице, и сада трпи горке посљедице своје непоправљиве грешке. Сада она, нагржена од дрва демократије, не успијева да нађе пут спасена, до којег ће доћи само ако се повјери тоталитарној влади која би знала да јој врати потребу дисциплини и националној компактности, без које није дан, да чак ни јаки народ не може да нађе пут откулења и части. Али има још она још да то потребно.

У двостраној политизи, у којој љубомори својих управљача, у премој достојној и сушине дуго, несигурности држава, и губицима је Француска цијелу снагу и пошла у сусрет свом жалосном удесу.

Судбина ове велике земље, која је познавала сјај империја и моћи, а која се сада — исцрпљених снага трава у

несигурности и запуститости, служи као примјер такође и другим народима, који не раине или доцније бити побједи да прецизно изложе своје намере и да преузму на себе одговорност пред историјом.

Али она служи за примјер и они народи који су већ постали жртве своје оданости Енглеској и своје издржава унутрашње политике. Да Југославија „није гажла све најјачије идеологије“, и да није указала гестуљивост свим партијама и свим политичким тенденцијама, да су југословенски државници схватили да је удес њихове земље тијесно повезан са судбином Европе, и да ни балкански народи нијесу способни да се спасу ако се у удаље од осовинских сила, не би тужни удес задесило ове земље. Оне би сада живјеле срећне и спремане би се да беру плодове своје здраве европске политике.

Поред свега тога налазе се оне још у привилегираном положају у поређењу са народима који морају да се за свој живот боре и побједи, и који за ту побједу морају поднјети још многе тешке жртве и велике болове.

Мирно а дисциплиновано чекати свршетак рата, не доволити политици да поведе на криви пут, повести се са љубављу плодом и мирнољубивом радом; ето то је задатак оних народа, који још иду за тим да народи и да им се признају њихова права.

Судбина је у њиховим рукама: нека они свим снагама настоје да је не изиграју на непоправљив начин у овом одлучном часу свјетске историје.

Војне одлуке Шпаније

Док се у главним градовима Осовине јасно схвата значај војних одлука Шпаније, шири се подмука али неуспјешна Британска пропаганда, која преко листова и радна покушава створити уверење да је делимична мобилизација Шпаније уперена против хилотетичног напада од стране осовинских сила. Ради се о енглеском покушају да се поубије сумња и неутралности Шпаније. Слично маневар покушала је англиска пропаганда према Турској. У ствари Француске војне одлуке Шпаније, које су се одлучиле према Турској, а последње, неутраљне укључувања од Рузвелтових стране оправдани став, вјеровати је добро а не вјеровати је боље“. Уаулаудан је покушај непријатељске пропаганде да истакне то да је Рузвелт дао уверавања, док Осовина то није учинила. Јасно је да би оваква уверавања од стране осовинских снага пријатељски расположених према новој Шпанији била плеонастична. Очигледно је да је Рузвелт осјетио потребу за та уверавања због тога што се појавило у афричком медитеранском просгору у непосредној б'зани Шпаније као напад на неутралне територије. Са друге стране какву вредност могу имати Рузвелтова уверавања, као и друге ријечи то човјека, који је себе обавезу да не шаље америчане своје учешће у борбу преко мора, то Шпанији исто тако добро знају као и сви остали свијет.

У вези са војним мјерама које је наредно Франко онажа се у овим круговима да су изговором употребеним за англоамерички напад на француску Африку Рузвелту остављене отворене све могућности за даљње нападе. Стога је природно да један шеф владе предвидијети потребне мере предоткронности. Ако шпански комунистички војници о савјани неутралности, то не значи да Шпанија треба напустити став неарабности. У Вишеминтрасе сматра се да обавором на односе који постоје између Шпаније и Португала, ни Португал неће моћи посудувају ситуацију са другог становишта него Мадрида.

Давије извља да је у борби погнуо контрадирални који је био главни командант северноамеричке флоте, и који је недавно примио команду на Јужном Пацифику.

Став вишијне владе у вези са

догађајима у Франц. Сјеверној Африци

Француска влада јавља да је према саопштењима страних радио-станица генерал Жиро, именован од Рузвелта главним командантом Сјеверне Африке изао је проглас подбављајући француске трупе на побуну. Када се прије неколико дана савлада да је генерал Жиро говорио на Радио Алжир у прилог англоамеричком нападу, изразила је француска влада своје наенађење. И заиста, у једним писму адресованом маршалу Петену, генерал Жиро је у тренутку свог повратка у Француску изрвао маршалу своју вјерност, и обавезао се да не омета политичку претседника Лавала Ево твоста његовог писма: „Лавон, 10 јану 1942. Господине маршале, у вези са издавном одржним разговорама, и оне још да се избегне свака сумња и о мјој став желим да Вам изражим своје осјећања појединости. Објаснили сте ми политику коју најбоље вођити према Бензакчи, Служим се с Вам. Давем Вам своју официрску ријеч да нећу учинити ништа што би омео дијело које сте поверили Дарлану и Лавалу да изврше под Вашич високом вођством. Умољаван Вас Господине маршале, да примите израже моје највеће оданости.“

Маршал Петен главни заповједник француских војних снага, упутно је афрачкој војци слиједећу посланицу: „Генерал Жиро, који није одржао своју официрску ријеч и тако се лично части, хоће да добије заповједништво над афричком војском. Чин који он себи присваја примљен је од једне стране силе. Забрањујем генералу Жироу да говори у име ње и да наступи на као мј ивасланик. Официри, подофицири и војници, ви не смјетете постати савесници његове издаје. Морате да му одрежете послушност. Ја јсам, и остајем ваш једини вођа.“

Ројтерс дописник описује појединости искривања у Бумжин, у Француској Сјеверној Африци. Он потврђује да је искривање скупло плаћено, и изавлаже да је пуном остао жив. Изавлаже да је осовинско бомбардовање трајало без прекида 24 сата и да је изавлао огромну штету бродову и људству. Француске снаге — терцијенглиски новинар — нијесу пружиле никаква отпор, али већ два сата наком искривања отпочело је 50 осовинских оборушача свој страховити напад. Ратне јединице — завршава енглиски дописник — покушале су да нам даду сваку могућу помоћ, али су морале да рачунају само са сребром да изабегну смрт.

Енглиске искриване снаге донијеле су са собом у Алжир огромну количину алжирског папирног новца. Новчанице, које је у Лондону оштампала енглеска Банка, претстављају према томе валуту без икакве законске подлоге. Овај лажни новац распространо се са свим одговарајућим посљедицама на тржиштима цијелог Алжира, смањујући већ од првих дана куповну моћ валуте. Ова предвиђена легална инфлација омогућује нападачу да заго-подари свим мјесним богатствима не трошећи ни један једини фунт стерлинга или долар, бућући да алжирски Франци, донесени од стране окупатора, пријиде сам колико хартија на којој су штампани.

Министарство информација јавља чи је маршал Петен савио о прокламацији коју је Дарлан објавио прекарскацке радио-станице, а коју је цјелу свим Францијцима из отаџбини иштвасио, објавио је посланицу у којој је, обавиши лажност Дарланови инсинуација, изважно да адмирал, о првих англосаских неп ијателских инциденту у Алжир, није презао да ступи у везе са напаљачи и да је тиме шт је првацио дао наређење о обустави њихове дезорганизационог отпор. Давије став стога — завршава се комуније — напољује на народне заједнице. Објављено је да га се лишава сваке јавне дужности и сваке војне команди.

О ПОРИЈЕКУ ЧОВЈЕКА

Поријекло човјека је један од најмучнијих проблема. Од правилног ријешења овог питања зависи и пријидни мисао и назначење човјекова.

Главнија су гледишта на поријекло човјека: Библијско и Дарвиново. По Дарвиновом се све развило од нижих форма ка вишим, док се на крају, као круна револуције, није појавио и човјек. По овом еволутивном поступном развићу, мајмун је најближи човјеку.

Да је човјек потама мајмуна, дарвинизам се позива на зоолошке сродности, на онтолошко развиће земаља и на резултате досадашњих истраживања.

Поред сличности у општим цртама, анатомска и физиолошка разматрања долазе у битну разлику, која се огледа у положају, облицима лица, лобање и др. дијеловима. Разлика изазива велике теоријске и мозга доказују разлику између човјека и мајмуна више од свих осталих разлика.

Ни антологија није још до дана да најбоље доказала, да се од животињског земаља произвео човјек или пак обрнуто, док сва палеонтолошка открића дају резултате, да је од почетка између људи и животиња била непрестива разлика. Сви проналасци документују: да су сви људи, у свима временима, приликама и на свим степену свога развића имали развијену и духовну и материјалну културу, док код проналаска животињских кошура нема никаквог трага о истој. Од 24 научника, коју су сачињавали комисију за проучавање извјешних палеонтолошких ископина, само је њих 7 сматрало да су то остаци човјековејмуна, а остали да су то остаци прворог човјека. Наравно, да ћемо прије вјеровати овима 17, а одбацити мишљена ових 7 као одвећ нетачна и тенденциозна.

Ни анатомија, ни онтологија, ни јак палеонтологија — на које се дарвинизам позива — не поткрепљују његову тврдњу о животињском поријеклу човјека, или пак њихово заједничко поријекло, него баш напротив, потврђују да је човјек од своје појаве на земљи, па кроз сва времена, био само човјек. И да се доказе нека органска сродност, то је далеко од тога да је то и исповестиво мајмуна и човјека. У читавом космосу само је до овог времена, слободно биће и лично биће, док цео животињски опширни живот у основи се своди на нагон.

Разлика између човјека и животиње огледа се јаче особито у религиозности и моралним способностима и тежњама. Сви народи по свим крајевима свијета имају и једну и другу моћ и способности су за високи и религиозни и морални напредак и развјата. Насупрот томе, не само што код животиња нема тих моћи, но чак нема ни трага о истим, већ једино то, да увијек сједије не свјесно и нужно својим нагонима и потребама. Ова разлика између човјека и животиње, која се налази у људској моралној и религиозној способности, била би довољно доказа, да из оснине обрнуто дајемо претпоставку о човјеку — личности са животињом или пак о неком заједничком поријеклу. Нигде свијету нема ни људи, ни народа, из чак ни оних, који су на најнижем степену духовног стања, а да нечују урбуну клицу, која миче се није далеко развила, а да се не може развити и за уметност и за култу и за религију.

Међу остале човјекове духовне одлике, може се убројити и говорна моћ. Човјек је произвео говорни језик, благодаће томе, што има умну способност, те изјави своје мисли и осјећања. Животиње немају говорне способности, због тога што немају умне способности, немају мисли, те досљедно томе не могу ни говорити. Врло се лијепо о овоме изражава Вунт, па на питање зашто животиње не говоре одговара: зато што немају шта ни да кажу.

Настаје питање, зашто би се само код човјека и то у свим крајевима

свијета, а под разним околностима и приликама развила ова способност, а код животиња не, а кад се зна да су живијели и у исто доба и под истим условима.

Све ове особине човјека има, док животиње немају, већ напротив и сада су онакве какве су биле и приликом своје појаве на земљи.

Еволутивна теорија данас је одбачена, не само од позитивне науке, већ и од философије, и осим архивске вриједности, нема никакве друге. Идеја да је Бог створио човјека остаје и данас.

Проблем исхране Совјетског Савеза

Као што је познато, Совјетски Савез је цијело вријеме свог постојања концентрисао све напоре на дијелу подизања ратне индустрије, која је имала омогућити у подлеску случају остваривање империјалистичких планова Црвеног Кремља. У том правцу били су уперени сви напори земље, која је успјешно тога занемарујући добротом становништва, осуђеног да се одрекне најосновнијих потрепности цивилизованог човјека, па чак и оне хране коју му је богата руска земља у нормалним приликама изобилно могла давати. Па иако се руски човјек кроз године бољшевичке владавине научно на више него скроман, скоро би се могло рећи оскудан живот, ипак му је садашњи рат, са огромним територијалним губитима најплоднијих терена, наметнуо нова ограничења, која необично тешко падају, јер често прелазе испод минимума нужног за одржавање голог живота.

Дошла нам је у руке једна таблица хране одобрена за потрошаче у Совјетском Савезу. Ми, који заборављамо тако радио и тако често вријеме прилике у којима живимо, те изјавимо и скраћена наша трпеза, не мислимо при томе ни најмање дак у одгалом свијету милиони људи проживљавају ове трагичне часове, узмићемо добро да бацимо поглед на ову таблицу, ја и на једну другу која ће нам паралелно показати како се данас живи у Њемачкој. Држимо при томе на уму да нам се Совјетска Русија често прикаљивала као земља сваког изобилја, док се „мгладнела“ Њемачка бори већ четврту годину. Ево вам извадка из те таблице заједно са употребљеним.

МЈЕСЕЧНА ПОТРОШИЈА ЖИВОТНИХ НАМИРНИЦА у граковима

Врста намир.	Пројекти грађани:	Трговци грађани:
	СССР	Њемачка
Месо	200	1.200
Маст	825	800
Шећер	200	900
	СССР	Њемачка
	2.200	3.400
	800	2.200
	500	800

Оваква оскудна исхрана претставља само најбољи случај, будући да се поједна горњих намирница често обуставља на недогледао вријеме потребно за остварење набавке и дозов намирница.

Шта је за Совјете значајно губитак Украјине потпуно је јасно, ако се има у виду да се паралелно са оглашавањем најплоднијих територија појавила у претсталим дијеловима земље потреба исхранивања неспоредиво вишег броја људи. Пошло се тек далеко да је Русија, та некадашња житница свијета и најбогатији извозник баснословних количина разних житарица, присиљена да склопи са Канадом уговор о увођењу канадског жита, каго би бар неке до доскочила страховито гласи што јој пријети. Да ли ће те кандаке лиферације у том погледу нешто помоћи или не, то ће тек вријеме показати. У сваком случају намеће се питање да ли савезници имају довољно бродовља за тако огромне лиферације, као и колико ће бродова натоварених житом на свом великом и опасном путу изјурити, да се спаси од осовњанских подморница, која на њих вређују на сваком кораку.

данас чврста као у свим вјековима. Но, и ако ова теорија није могла да издржи научну критику, јер су њене претпоставке неосноване и недоказане, има још оних, који се са њом одушевљавају и поред свега тога што последице ове и других сличних хипотеза из директно рушења морала, умртвљивању савјести те тиме и успостављању хаоса у свијету.

Завршићемо мишљењем великог филозофа, дубоког мислиоца и познатог биолога свог времена Бергсона, који каже: „Нема данас образована човјека, који би послједице критике могао да приде неку вредност Дарвиновој теорији“.

Срешт. Раулеу Шенеловићу

ЗИМСКЕ ИЛУЗИЈЕ

Као што је познато, највиђачи отприје извјесног времена јављају о великим концентрацијама трупа на разним секторима руског фронта. Ове концентрације налажене су страшим ваздушним нападима. Није могуће да се непријатељ спрема на развијање офанзиве у нади на помоћ својих савезника зиме. Њемци се држе мирни пред оваквом друкчијом од оне која је била прошле зиме. Све даје могућност за спор напад Импровизиране одбрамбене линије из 1941/42 год. претворене су у страшице одбрамбене системе које се пружају све до дубоке позаднице. Организација снабдевања је остварена у најситнијим појединостима на основу прошлотијешњег искуства. То исто каже се и за спрему трупа, које су већ заузеле своје зимске позиције, очекујући евентуалне непријатељске нападе. Много се већ дана говорило о зимској вјетској офанзиви бољшевика, која је морала да отера Њемце не само из зимских позиција, него и уопште из Русије. Ове גדоне непријатељска пропаганда понавља свијету своје јавне илузије, као да су појединачне масе заробљени љанских истока њиховог прекрпања. Ако је потребно да један трећи фактор повољно упливља на развијање догађаја, онда се из тога види да постоји врло лабава или никаква вјера у своју снагу и у своју моћ. А то је потврђена чињеница, пошто је и ова година сезона процула у краткотрајном отапању црвених јединица према истоку.

Претстојећа зима је свакако лакша, јер не претставља све непознанице прошле. Њавско искуство послужило је Њемцима у свим правцима, а нарочито да се бољшевицима учте и последица илузија, на којој се ослањају халослупјеи московске и лондонске радио-станице.

Чињенице броје и говоре боље од хистеричних гласова преко етерских даљина, боље него реторична излагања, леци, па и сва остала сретства којима се служе масонско-марксистичке вједнице за даља заваривања.

Чињенице, само чињенице, а ове су монополи оних народа, којима је стало до рале, јер се само тим путем може постићи опште благодатне масе, о чијој се судбини води зачуна, супротно од метода које превлађују у англосаском систему, где звјесна класа живи на рачун туђег зноја, намеђују своју вољу, своје потребе, своје захтеве и прохтеје.

Све за народ, па и рат што се води са стране Осовине има такво обиљежје и такав циљ. А народ нијесу појединци, већ маса која сачињава заједницу, државу, нацију.

З.

Војвода Лазар Сочица (1838—1910)

Родио се на Лазареву Суботу 1838 г. у селу Пљивани у Пиви од оца Риста и мајке Јоване. У селској школи остао је бев оца. Тада га је узео себи стриц Теодосије Сочица, архимандрит манастира Пиве, и подигао. Учио је школу у манастиру код неког Рада Даскала, која је плаћао манастир.

1852 г. ишао је код књаза Данила са неколико писних гларава. Тада му је књаз дао перјанички грб и рекао: „Чуо сам, Лазаре, да немаш оца ни браће. Ја сам ти са 14.000 Црногораца брат, а тако и свакоме брату Херцеговцу“.

У вријеме Вукаловића устанка 1857—1862 г. Лазар је учествовао у свим бојевима, које су тада водили Пљивани и у њима се одликовао јунашћом.

Кад су иза рата 1862 г. херцеговачка побуњена племена добила широку аутономију и између усташких првака постављене народне старешине са турским титулама, Лазар је постављен за јувбашу, т. ј. старешину српских пандура у Пиви. На овоме положају остао је за дуже времена и, захваљујући својим везама с Делугом Ченгићем, учинио је српској ствари великих услуга, а нарочито 1868 г. кад су Турци, користећи се смрћу војводе Мирка Петровића, покушали заузети дробњачке крајеве око Дурмитора. Становништво оних крајева, иако је 1862 г. остало у турској граници, није никако хтјело доволити Турцима долазак у те крајеве. Тада су Турци мислили, да их заузму и тамо подигну

Грђани и у блажице тешко стање најбољача давањем прилога за зимску помоћ.

утврђена и њима осигурају и Новопазарски Санџак и све крајеве сјеверно од Никшића. Лазар о овоме на вријеме обавијести Новују Церовића, те он са неколико хиљада Црногораца омогућују Турцима најбоље овог плана. Мало доцније добежао је код Лазара познати васојевински првак Панто Цемов и Лазар га је крио дуже времена. Тада је између неослобођених Васојевића и Херцеговаца дошло до грешне везе и заједничког рада на ослобођењу, који се манифестовало заједничким устанком 1875 године.

Турци су будних оком прагали рад Сочинца и њиме пута покушавали да га убију, али га је увијек спасавао његов заштитник Делуго Метвић. Најпослије Делуго обавијести Лазара да му је живот у великој опасности, те он 14 септембра 1873 године уочи у Дробњак и тамо се наследи.

Кад је 1875 г. бекнуо устанак у Невесњу, Рудини, Дабру и Попову, Лазар с Вулом Хадичем, војводом Богданом Зимићем, хараџаџом Милом Балиовићем и капетаном Јоксимом Кнежевием оде на Цетине, да је погодно за устанак аванцину Црну Гору. 26 јула дође до тајног састанка на Ловћену, на коме се донесе одлука да Црна Гора пружи усташима моралну помоћ. Вође одмах одоше у своје крајеве и проширише бучу. 30 новембра исте године изабрали су Пљивани Лазара за свога војводу.

У овоме устанку Лазар је показао велику храброст и организаторску способност. Водио је многе битке с Турцима и под командом често имао по две хиљаде усташа. Овај рат дошло је Пиви ослобођење, а Лазару бригадирски чин.

Војвода Лазар је за све вријеме устанка у Херцеговини и југо-источној Босни (1881—82) помагао устанку, а нарочито у оружју и муницији. Тада је са муслиманским правцима био у сталној преписи и помагао њихово становништву, које се испред аустријске силе склало у Пиву.

Умро је 12 јануара 1910 год. у својем родном крају, гдје је и сахрањен.

А. Л.

ПИСАЋЕ МАШИНЕ
ПОД
МАРКА ВУЈОВИЋА
— ЦЕТИЊЕ —

ЦИЉ И СРЕДСТВА

Циљ и средства за његово постизање стоје у корелацији: циљ се не може постизати без средстава а средства се не могу замислити без циља, коме служе. Од природе и значаја циља зависи природа и значај средстава.

Али, ма колико да су циљ и средства у међусобној зависности, смањара, са општем моралном савиешћу, на није умјесно у постизању циљева дужити се правилом: Циљ оправдава средства. Држи се да није оправдано да се ради остварења постављеног циља употребљава свако средство које човеку може доћи до руке. Као што је циљ Поворници моралним пројектима, Шако су и средства, која се промијенју да би се постизао циљ, подложна моралној провјери.

Први рјешавају проблем, други циљ није једнако морално оправдан, јер ни сва средства није једнако морално употребљива.

Историја и друштвени покрети, у циљу животног искуства народа, скупили и појединоца, показују да су и циљеви и средства оптерећени релативистичком природом. Посматран са разних гледишта, није сваки циљ ни корисан за све, ни неопходан за све, ни пожељан за све. Постоје разномодолжене међу људима, и то не мале, у најобичнијем животном вријемалу, да према томе и у циљевима. Та су разномодолжене ушлоко већа, а друштвене реакције улошко савиешћу, улошко су циљеве замислишћу.

Може неки човек или неки скуп људи вјеровати да је циљ, који су поставили својим настојањима, општекорисан, идеалан, у сваком погледу оправдан, а да други човек или други скуп, у томе циљу не виде ништа позитивно, па чак да у њему виде ствари иштине по људску заједницу. То је најчешћи случај са социјално-политичким циљевима. Ако се за постизање Шаког циља, у чију вредност и оправданост не вјерују сви људи, употребити неморална средства, или средства која изискују несправно живље, онда људи који се боре за остварење циља, неће примати на себе велики ризик, велику одговорност. Колик и је Шај ризик и колика је Ша одговорност, најбоље ће се увијести ако се циљ не постизне, или ако се постизне па се у старински Показе да није отговарао замисли извођишћу, и поред Шао ишо су за његово постизање предузета средства која су много коштала и у жртвама и у напорима.

Између циља и средстава треба да постоји одређени однос не само технички него и морални. Није оправдано и није иштешно да се ради остварења циља предузимају средства која није приједне то он, — а још мање је оправдано ако се за остварење циља предузму средства која, својом неморалношћу несправно живље и друштвено, наносе велику штету и материјалну штету друштву.

Из чињенице да су циљеви релативни, ишће да се сви људи не слажу у вјетову њих и да њихова остварљивост, ефикасност и корисност нијесу неопортне, нужно је да се они који се боре за њихово остварење добро различе о колицици, каквоци и природи средстава, прије него што их предузму. Ако би се у Шај чињеници више водило рачуна, друштво би ширило мање погрешца, мање несрећа, мање жртвава, а смањивале друштвених нештешношћу не значи ништа друго него повећање друштвеног благостања и постизање његовог развоја.

Примљом побуне у Црној Гори, који су изазвали и водили комунистички покрет — у присуству троних резултата њиховог рада — могло увијести колико је циљ био далеко од свога остварења и колико су средства била брутална, нечовјечна, убиствена, ружављива, једном ријечју — шрапнута за цио народ.

У својој борби за постизање циља — за који, они, с једне стране, вјерују

да је саспоносан за цијело којејанштво, док, с друге стране, постоји једна нећина људа која се са њим не слаже — комунистички се боре против Шај оправдава средстава. Они смањара да имају право да примењу свако средство само ако им оно кружна и најмање изгледа да ће бити циљскогодно. Ко је прашио њихов рад у нашој земљи прије рата, Шај је могло да се умјери да је Шај рад био заснован на торе наводном правилу. Они су правили чудне поштене, предузимали различите акције, штурвали у разне шире, донашали се по директивима из Шајних централа како им је шде шреболо, ширили разврашћу, разборе, жрешћу и заваду, — све у нади да ће преко Шао брже и лакше доћи до свога циља, ишће да узимава власт и завојнишће своје партијске диктатуре над цијелоциним народом. Па ишак, нијесу постизали свој циљ, али су својим безобразним средствима увелико доцнијејали да се Шако брзо и Шако лако оштине грана на којој су сједјели и комунистички и они који се нијесу слагали са њима. Њихов рад и њихова средства показала су се уопштешће Шаја за цио народ, па и за саме њих, јер су се изложили уништешћу, па су се и уништили у великом броју.

Примјер наших комуниста нека буде ушпока и одомена свима људима — да би били умјерени, обзирљиви и увиједљиви и у постављању циљева и у предузимању средстава за њихово остварење, ако не желе да шкоде и себи, и другима, и доцнишће, и народу. К.

Поворнице

У суботу, 21 новембра т.г., приказале се премијере драме Брзбара и Ниса ПАРИСКА СИРОТИЊА. Судјелује цијелокупала ансамбл. Режисер: Петар Спајић.

Почетак тачно у 19¹⁵ часова.

У уторак 24 новембра т.г., претставља за дејство Милоди Дршчи ансамбл Режисер: Василко Шћукић.

Почетак тачно у 18¹⁵ часова.

Субота, 28 новембра т.г., приказале се ДВА ТУПЕТА ЦРВЕНИХ БУЏА, комедија у 3 чина од Алпа де Бенедети.

ДНЕВНЕ ВИЈЕСТИ

Постављени

Бар: Карађузовић Мехмед, за аванничка дневничара поште; Ибришић Хусеин, за служатеља дневничара поште.

Подгорна: Вучетић Радоје, за служатеља дневничара, стражара тамнице при Среском начелству.

Никшић: Копривица-Мировић Р. Милева, за аванничка дневничара при Среском начелству.

Даниловград: Павићевић Алекса, за служатеља дневничара Пореске управе.

Андријевица: Мишковић Б. Радисав, за чиновничког приправника поште.

Сјеница: Иковић Ратко, Месић Миралес, Чучај Мехмед, и Кратовић Мујо, за сталне раднике при сточарској станици.

Наставници-це избјеглице

Примљени у привремену службу од 1. октобра 1942 до 30 септембра 1943 добили су ова мјеста:

Цетинје: Гвозденовић Мијушковић Р. Швијета, суопелт, у учитељску школу. Никшић: Вукчевић В. Драгица — Бојарић; Вацковић Р. Шлепан — Дреновчица; Секуловић Б. Јованка — Горњи Казаници.

Андријевица: Кастратовић В. Богдан — Кути; Вукчевић С. Михајло — Кути. Бијело Поље: Живковић Р. Милан — Равна Ријека; Брауновић Т. Драгић — Жари.

Шавник: Рачић М. Јован — Превизи. Пелева: Вучетић С. Милева — Премђани; Рмуш А. Станија — Глињиви.

Нова Варош: Поповић Ј. Вјера; Радуновић Р. Бојана — Дебела.

Вјерени

У четвртак 19. о. м. вјерени су и испитани капелан Г. Мило Ракочевић и дражесна госпођица Тајана (Цаца) Матановић.

Наше срдечно честитање.

ОГЛАС

Своје сједоченство о свршеном трећем разреду гимназије у Бару школске 1928/29 године избуго сам, те г. оном оглашава за неважбе.

Блажо П. Никач
Ввр Пезар — село Годиње

ЛЕКЦИЈЕ ИЗ ИТАЛИЈАНСКОГ ЈЕЗИКА

ЧЕТВРТА ЛЕКЦИЈА

Превод задатка број 5

1) Стари су Римљани имали много богова. 2) Краљевци имају министре, официре и војнике. 3) Пала имају много градова и много пошта. 4) Ја имам три добра пријатеља: два Њемца и једног Италијана. 5) Моја сестра има пет пријатељица: три Њемцине и двије Аустријанке. 6) Ја сам пролао два вола, три краве и једног пса. 7) Имаћете ли јаја или воћа? 8) Ми имамо кова. 9) Ученици су имали једну лаку задату. 10) Коликто ти има баше соба? 11) Ја имах пет соба. 12) Свака соба има баше по једну пећ. 13) Италијанско подебље је благе. 14) Старински градови су интересантни: они имају дугих улица али немају широких. 15) Ти имаш много богатих пријатеља. 16) Ја имам мало пријатеља, али су вјерни.

Превод задатка број 6

1) Io avevo veduto cinque chiese e due castelli. 2) Noi avevamo veduto tre re e cinque duchi. 3) Ecco il ritratto del monarca. 4) Ecco il ritratto della regina. 5) Noi avevamo quattro stanze; ciascuna (ognuna) aveva due porte e tre finestre. 6) Avevate un tema difficile? 7) No, noi avevamo due temi facili. 8) Che cosa avevamo venduto i contadini? 9) Buoi, vacche e maiali. 10) Le città tedesche sono belle e interessanti. 11) Hai veduto i laghi italiani, essi sono molto belli. 12) Gli uomini hanno due mani e due gambe. 13) Ogni manto ha cinque dita.

ПРИМЈЕБЕ:

Задатак број 5

Сљедеће реченице могу се попуњити и премјенити овако:

Друга: ... hanno dei ministri, degli ufficiali e dei soldati.

У овој реченици треба поправити прелом ријечи „Officiali“ пошто се не може одиелити као што је у књизи, већ вокал „a“ мора остати на предњој црти, јер скупа са вокалом „i“ и претходним „c“ сачињава слог, који се не смије друкчије одвајати.

Задатак број 6

Девета — Ова реченица морала би гласити: dei buoi, delle vacche e dei maiali — пошто је у српском тексту генитив плурала. Боље је ипак прелесту са акузативом, избјегавајући форму партиципијалног генитива, која баш није најбоља.

Једанаеста — У овој реченици имамо личну заменицу која се односи на језера (laghi). Треба уградити да се за ствари употребљавају личне заменице: esso, essa, essi, esse, а за особе: egli, ella, lui. Egli нема само плурала него се употребљава essi. Ella има плур. loro и esse (према употреби), а lui само loro. На пр. „Egli, ella, lui mi ama“ у плуралу гласи за мушки и женски рд: „loro mi amano“.

У италијанском језику не мијења се у деклинацији, као у српском, именница, већ се чланови спајају са приједловима (a, da, di, su, per) стварујући поједине насдеје (preposizioni articolate). Треба се сјетити да насдеји одговарају на питања:

Номинатив: — ко? или што? — chi? o che cosa?
Генитив: — чиј? или чега? — di chi? o di che cosa?
Датив: — ком? или чему? — a chi? o a che cosa?
Акузатив: — кога? или што? — chi? o che cosa?
Вокатив: — обично без члана;
Аблатив: — са ким? или са чим? — con chi? su chi? da chi? oppure con che cosa? in che cosa? su che cosa итд.

Прије превода појединих задатака треба добро научити све ријечи, као и све изимке, тумачена и правила, која су у књизи обрађена до заданих задатака.

За идући уторак изредите задатке број 7 и 8.

БРАТСТВО РАДОВИЋА

даваће дана 22 новембра 1942 године у 11 сати прије подне у манастиру Ђурђевим Ступовима у Беранма

ГОДИШЊИ ПОМЕН СВОМЕ ПРЕТСТАВНИКУ † РАДОВАНУ СИМОВУ РАДОВИЋУ

— пуковнику —
витеау Карађорђевој Звијезде с мачевима

који 28 децембра 1941 године у Беранма ускрати свој јначки живот да не би дозволио да му злочиначка рука одрбених народних широда окаља високу војничку част и сјајну прохоту.

Поивама његове другове, пријатеље и поштоваоце а нарочито грђавне вароши Беране, околици људи у сусвојем у његовој сакривачи да постоје нешто остало од његовог помену.

КОЛАЦИЈИ — БИЈЕЛО ПОЉЕ, 12 новембра 1942 г.

Ожалошћено братство РАДОВИЋА

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Поводом смрти наше добре и младе ишће сестре, снакрене, бабе и т. д.

† КИЋЕ А. МИЛОШЕВИЋ

која се пресели у вјечност 2 новембра т.г. у својој кући у селу Бресте, у селу који је гуњешће са многог страна, за овим људима најбоље благодариме: г.г. лекарима који су се својски заузимали да је наведе на смрт; г.г. свештеницима, који у обавили сахрању; пријатељима, којевама и цео ишће људи из Доброског села и Коњавице који су присуствовали сахрању; грђавици Цетинје, која је анегоборним присуством увеличала српског; нашој родној Доброскојци и родњацима Милошевићима, који су за вриеме болести поновито пошљали и по некеме куће испратили Велика хвала свима, који су нам љубом и писмено саучешће најмилих.

Ожалошћена породица:
сирови: ТОМО, НИКОЛА и ЛАЗАР; кћере: ЉУБИЦА, МАШЕ и МИЛЦИЦ; сестре: МАРЦИЦА и ИКЕ; сваци: ЉУБИЦА, ДАРИЦКА и ВУКОСАВА; унучад: ПЕРО, ДРАГОМИР и ОЛИВЕРА са осталој родиној

Цетинје, 10 XI-1942 год.

ПРОЗ СВЈЕТСКУ ШТАМПУ

Пронађени документи

Берлински листови доносе један документ који је, према информацијама из Вишија, нађен у америкашкој амбасади. Ради се о једном рапорту северноамеричког војног аташеа упућеном Вашингтонској влади. Из тог документа види се да је Рузвелт већ одавно одлучно да изврши напад на француску Северну Африку у сврху остваривања следећих циљева: осигурати посједовање ових драгоценних територија; осигурати друге предуслове за свјетску хегемонију; најзад осигурати базе, са којих би — према Рузвелтовом мишљењу — било могуће извршити продор у европску тврђаву.

Други фронт

Совјетски амбасадор у Лондону изјавио је да болшевици Русија не сматра англоамерички продор у француску Северну Африку као другим фронт. Додао је да Русија има савети друго схватање о другом фронту. „Како Лондон тако и Вашингтон треба да одбаде сваку илудну лакој и удавој побједи. Пред нама се налази тежки пут“.

Одговорност за напад

Јапански министар иностраних дјела чврљиво је да потпуно одообрава став француске владе, који је логична последица насилничке акције Сједињених Држава против Француске. Додао је да је изаборо Вашингтонске владе лишен сваког темеља. Морална и материјална одговорност за напад пада на Сједињене Државе, а према томе Јапан потпуно стоји на страни вишике владе.

Лист „Сепн Тајмс“ пише тиме у вези да су Сједињене Државе закључиле да по сваку цијену успоставе своју хегемонију над свијетом, одбацивши маску и претварајући свако начело међународног поштења. Нападом на Северну Африку жртвовале су Сједињене Државе сваку традицију пријатељства са Француском, а Рузвелт је показао најодвратнији цинизам.

Јеврејска оданост

Радио-Москва јавља да је претседник московске јеврејске заједнице упутио Стаљину посланицу. Послије реторичког увода у којему се изјаснило вјерност Јевреја болшевизму, завршила се посланица сјидејшим ријечима: „Ми Јевреји увјерени смо да ће Бог дати — ојбеду; нашој јуначкој војсци. Свамогући је већ прихватио беславни пораз оних који су својим правим рукама оскрнављивали мир и срећу цијелога човјечанства.“

Саботажа

Сазнаје се из Алена да чиновни саботажци успјели против одоодукта у зони сиријског Триполиса свакима дадом постају све чешићи.

Скупа акција

Мадридски листови истичу искривање италијанско-њемачких трупа у Тунису. Објављени су такође и истакнути огромни поморски губитци који су осовинске ваздухопловне и сморске снаге задале дуж обала француске Северне Африке. Један шпански лист истиче да су уздари били толико тежи да су озбиљно забринули англоамеричку команду услед тежића које мора носити ионако тежак салвадори да би се могло сини бјегати и хранили. Напад на француску Северну Африку претставља, пишу листови, од самог почетка једну од најкрупљивих ратних акција.

Окрутност британских пилота

Једна прес пружа доња да британски пилоти не гађају војне циљеве него само срца градова како би тероризовали становништво. Један телеграм из Лондона јавља да је командант једне енглеске формације бомбардера у вези са бомбардовањем Телевеја; ноћи изазбу панике и суботе највише да је урлао над центром града; наредно да се бацио 4.000 фунта бомба.

ПОСЉЕДЊЕ ВИЈЕСТИ СА РАЗНИХ БОЈИШТА

Одбијени су огорчени совјетски напади са крвавим губитцима по непријатеља

Даљни успјеси осовинских подморница

ИТАЛИЈАНСКИ БИЛТЕН БРОЈ 909 ОД 20 НОВЕМБРА 1942-XXI

Главни стан италијанских наоружаних снага јавља:

На киренајском фронту разорено је у сукобима са извађачки елементима неколико непријатељских блиндираних средстава. У зони Аједабја заробљене су посаде непријатељских авиона оборених од стране наше артиљерије.

Наше бомбардери су у више наврата напали англоамеричке бродове у лукама француске Северне Африке. У ваздушним бојевима оборили су њемачки ловци два Куртиса.

Ноћас су британски авиони бацили неколико бомби на околину Ката није, при чему је изазвана извесна штета, док људских губитака није било. Противавионска артиљерија погодила је један Велингтон, који се срушио на земљу. У зони Ланцо Торинезе заробљено је пет авиотичара, међу којима и један официр, из састава посаде једног авиона обореног током ваздушног напада на торино у ноћи на 19 новембар.

ЊЕМАЧКИ БИЛТЕН ОД 19 НОВЕМБРА 1942-XXI

Фиреров Главни стан јавља:

На сектору Тунеса опколино су и разорени непријатељски одреди. Поновљени тежки напади на објекте источно од Алагура крваво су сабијени. Артиљеријском ватром и ваздушним нападима распршени су концентрисјетии совјетских трупа. Борбени авиони и обршувачи сем тога су и преде, неповољни атмосферских услова гађали совјетске батерије и жељезничке циљеве. У Сталинграду су се развиле борбе јуришних одреда. Румунске трупе су из доњском фронту одбиле многобројне нападе. Током ових акција задале су румунске ваздухопловне снаге непријатељу знатне губитке. У овој зони су у току нове борбе. Сломљени су виšekратни непријатељски вођни напади на Рибарско полуострво. Током реакционих борби већини ових дана истакао се један батаљон афричких доваца на волдеском сектору. У овој зони нападао је непријатељ са девет стрељачких батаљона уз помоћ борбених кола и великих артиљеријских снага и обршувача одбранбене политике трупа разних њемачких предјела. Послије четвородневних непрекидних огорчених борби прса у прса сломили су сви совјетски напади са крвавим губитцима на непријатељској страни.

У Киренаци су се италијанско-њемачке трупе даље одмекле од непријатеља. Њемачки борбени авиони задали су пуне поготке блиндираним колима и моторизованим средствима. У борби против британских поморских снага у водама код Дерве тежио су погобити и ваздушним нападима једна крстарица и један контраторпидер.

Њемачко и италијанско ваздухопловство бомбардовали су лука постројења Бонн и непријатељске мотонавне снаге на алжирској и туниској обали. Током једног напада на коној брод „Кавалеријски“ торпедовала је једна њемачка подморница један непријатељски брод.

Приликом напада британског ваздухопловства на објекта мјеста западне заосједнуте зоне претрпјо је француско становништво јаке губитке. Оборена су три непријатељска авиона.

Дволично држање француске владе и одлучан став Осовино

Орган њемачке пропаганде изјавио је да двије манифестације карактеристичне став Вишија. Једна негативна, што су услед англоамеричког напада ирекнути дипломатски односи. Друга позитивна, а то је протест због покрета њемачких трупа који су ушле у незапоштену француску. Добро је знати да су о овинске силе свјесне тога да вишички влада игра и највјерава иговати на двије стране. Ово се показало тако и чиниоцима до да данас још није дојена снага никаква одлука. Отпо, у Алжир и Мароку постојаје је само у авиацијим комуникцијама. Па и само државе Дарлана било је под утицајем и сигурности Вишија. Штэ се тиче генерала Вејгана, потврђује се да је он ухуљен и да се сања налази у Њемачкој. Пошао је само један војсковођа — генерал Жиро. За сада очекује се још одлуке вишичке владе. Можда ће се оне састојати у промјенама у кабинету. Тврђња неких листова да би Француска марширала уз рме осовинских снага само је жеља париских сарајвачких кругова. У Вишију изриче се мишљење да ће важне одлуке саврети у разговоруима шефа владе са шефом државе и министарима. Мисли се да вишичка влада жељи да постигне разјашњење у односима између Вишија и властодержака у француској Северној Африци. Сматра се да ће шеф владе насљедити Петена.

Успјеси њемачких подморница

Једна њемачка подморница торпедовала је код Атлантике обле Марока један лутачки брод од 6000 тона. У ноћи на 15 новембар развила се код холандских обала поморска битка између њемачких бродова и непријатељских моторторпидера. Непријатељ се послји кеатке борбе повукао.

Постепено признавање губитака

Бенјетски адмиралитет објављује губитаке једне подморнице, која је спадала међу најмодерније у енглеској ратној флоти. Носилац Јој је била 1.009 тона. Била је наоружана једним топом од 40 милиметара и са 10 бацаачка торпеда од 533 милиметра.

Један комуникативна стана англоамеричких снага у Северној Африци, објављен у Француској, писане је да је британска морнарица која оперише у западном дијелу Средоземнога мора и близу обала француске Северне Африке претрпјела губитке, не наводећи међутим њихову величину.

У Гибралтар неаретано стижу из Средоземнога мора англоске тежио оштећене трговачке јединице са мртвицама и ранјенима. Такве и ратне јединице ушле су у габралтарску луку, зарани што су претрпјеле тежије повредне. Митачки се преносе на колонијалној, што омакне мисао да су Англосама претрпјели врло тежије поморске губитке. То наравно значи велики утицај у британској тврђави.

Њемачки листови о годишњици санкција против Италије

Берлински листови посветили су чланак годишњици објављивања санкција, те тврде да се 18 новембра 1938. може сматрати рођендан Осовине. Рај је са гнушањем одбио ушле у великој опсади и стао је на страну Италије. Свијет је први пут схватио да је фашистичка револуција имала од тог времена са националсоцијалистичком револуцијом исте циљеве и исте идеале.

Патриотско држање италијанских заробљеника

Британски листови потврђују високи патриотски дух Италијана затворених у концентрационим логорима. „Тајмс“ пише да су италијански заробљеници извели многобројне покушаје бјегства. Покушаји продора из логора врше се сваког дана, нарочито у једном концентрационном логору смјештеном на подручју Хималаја.

Страшни америкашки губитци у Јунгоу Пацифику

Јапанско америчке поморске битке у водама Јужног Пацифика око Саламонских Острва трају до данас преко 100 дана. Ове три битке за ваздухопловну и поморску превласт платили су Американци тежким губитцима. Потопљено је или тешко оштећено 113 ратних бродова, а више од 850 авиона оборено је или тешко оштећено.

Непријатељска бомбардовања

Британски авиони бомбардовали су и током последњих дана градове Западне Француске. Поводом тих напада претрпјо је становништво жртва у шеста.

Исте материјалне последице нанале су последиће напади италијанских градјовина Северне Италије, гаје је такође неколико британских бомбардера оборено.

Становништво које је имало извјесних губитака показало је и у овим пригодама савршену дисциплину, копатности и хладнокрвност.

Рузвелт признаје кривост америкашке пропаганде

Рузвелт је одржао на радиу кратки говор. Он је настојао да објасни савјерноамеричком народу разлоге абекторних државна пропаганда претуктујачке дивљине на равним ратиштима. Морам признати — рекао је Рузвелт — да је слободна ријеч влада која продире у барут. Ја је велики чувао барут сувише. — Рекао је јели што је објавио потапнање носачавиона „Вест“. Али он је то учинио у страху да би јавност могла предочитати влади да је то претрпјела како ни изувала користи за себе прилика избора. Погрешно сам једанпут рекао да је погрешан други пут додао је Рузвелт. Ја знам да савјерноамерички народ уједије равникојачице вјести од њемачких говорничких илалва. Овај говор потпуно потврђује лажну пр пропаганду противника, да Вашингтон са изнанањем јаче признаје дај. Насупрот срамном попујатељском систему пропаганде Сједињених Држава могу се поносити тиме да томе супростави њихов систем истинитости и скрупулозног истраживања свјачињеница достојног једног врелог цивилизованог народа.